

Alþingi,
Atvinnuveganefnd
sent á netfang nefndasvid@althingi.is

Ísafirði 23. febrúar 2022

Umsögn um þingsályktun um endurskoðun á laga- og reglugerðarumhverfi sjókvíaeldis, mál 93. 152. löggjafarþings.

Stjórn Fjórðungssambands Vestfirðinga beinir því Alþingis að samþykkja efni þingsályktunarinnar en gerð verði breyting á efni hennar er varðar skipan starfshóps og skipulag á vinnu starfshóps.

- A. Skipan starfshóps; að auk fulltrúa ráðuneyta verði skipaðir fulltrúar Sambands íslenskra sveitarfélaga og landshlutasamtaka sveitarfélaga sem eiga land að sjó þar sem heimilt er að ala laxfiska í sjókvíum. En á vettvangi sveitarfélaga hafa verið lagðar fram mótaðar tillögur að breytingum á laga og reglugerðarumhverfi sjókvíaeldis á grundvelli þeirrar reynslu sem sveitarfélögin hafa af fiskeldi.
- B. Skipulag á vinnu starfshóps. Umfjöllun málsins verði skipt upp, annarsvegar verði lokið við skýrslu starfshópsins á fyrri hluta þessa árs. Drög að breytingum á lögum og eftir atvikum reglugerðum verði kynntar í Samráðsgátt um mitt ár og tillögur að breytingum á lögum verði lagðar fram við upphaf 153. löggjafarþings. Gefið verði þannig færi á að fjalla efni málsins á Alþingi samhliða s.s. við umfjöllun um frumvarp til fjárlaga 2023 og þingsályktunar um Byggðaáætlun. Gildistaka breyttra laga miðist við komandi áramót eða fyrri hluta árs 2023.

F.h. Fjórðungssambands Vestfirðinga

Aðalsteinn Óskarsson, sviðsstjóri

Stjórn Fjórðungssambands vekur síðan athygli atvinnuveganefndar á efni ályktunar 66. Fjórðungsþings Vestfirðinga þar sem segir;

66. Fjórðungsþings Vestfirðinga, haustþing haldið á Ísafirði 22. og 23. október 2021 fagnar gerð „Samfélagssáttmála í fiskeldi“, sem var undirritaður af hálfu sex sveitarfélaga á Vestfjörðum þann 15. júlí 2021.

66. Fjórðungsþing Vestfirðinga skorar á stjórnvöld að endurskoða regluverk varðandi sjókvíaeldi. Eldi laxfiska í sjó er atvinnugrein í örum vexti á Vestfjörðum og er orðin ein af undirstöðuatvinnugreinum í fjórðungnum.

Skýra þarf lagaumhverfið og opinbera gjalddöku í greininni til að tryggja að þær tekjur sem fiskeldi skapar á Vestfjörðum renni til sveitafélaganna þar sem sjókvíaeldi er stundað til að byggja upp grunninnviði sem svara kröfum samfélaganna og atvinnulífsins.

- Fiskeldissjóð sem samkeppnissjóð þarf að leggja niður en tryggja að fiskeldisgjaldið renni beint til innviðauppbyggingar þar sem eldið er stundað.
- Endurskoða þarf hafnargjöld, vörugjöld og aflaggjöld til að þau skili viðunandi tekjum til þeirra sveitarfélaga sem þjónustuna veita og að gjalddökuheimildir falli betur að þessari nýju atvinnugrein.
- Endurskoða þarf Umhverfissjóð sjókvíaeldis og tryggja að rannsóknir verði eflar og störfum fjölgað við rannsóknir í nærsamfélögum fiskeldis. Mikilvægt að niðurstöður rannsóknarsjóðsins séu birtar jöfnum höndum.
- Endurskoða þarf tekjur sveitarfélaga vegna eldiskvía og umsvifa í sjókvíaeldi á þeirra heimasvæði. Krafan er ekki að auka álögur á atvinnugreinina heldur að eðlilegur hluti tekna renni til uppbyggingar og viðhalds innviða sveitarfélaganna og skili sér beint til þeirra sveitarfélaga sem verða fyrir beinum áhrifum af sjókvíaeldi.

Jafnframt og samhliða þarf að tryggja uppbyggingu grunninnviða á Vestfjörðum svo svæðið verði samkeppnishæft við aðra landshluta þannig að fyrirtæki og samfélög geti dafnað. Mikilvægt er að haft verði náið samráð við sveitarfélögin varðandi uppbyggingu grunninnviða og tekjustofna ríkis og sveitarfélaga varðandi fiskeldi.

Greinargerð

Mikilvægt er að skýra og samræma hvernig hægt er að tryggja tekjur til sveitarfélaganna þar sem sjókvíaeldi er stundað. Endurskilgreina ber hafnar- og aflagjöld og skilja aðferðafræðina frá hefðbundinni gjaldtöku í sjávarútvegi, ásamt því að tryggja að hægt sé að taka gjald af mannvirkjum í sjó sem renni til nærliggjandi sveitarfélaga í formi fasteignagjalda eða aðstöðugjalda. Laga- og reglugerðumhverfi sem sveitarfélögin vinna eftir varðandi fiskeldi hefur haft verulega neikvæð áhrif. Óeðlilegur hvati er í núgildandi löggjöf þannig að sveitarfélög keppast um að fá eldisfiski landað til sín á sama tíma og þjónustuhafnir í fiskeldi hafa litlar sem engar tekjur til að standa undir vaxandi umsvifum. Stærstur hluti tekna sveitarfélaga kemur á löndunarstað við slátruhús sem endurspeglar ekki þá nýtingu mannvirkja og þjónustu sem eldið nýtir. Það er því mikilvægt að skýra forsendur gjaldtökunnar og samræma reglurnar á landsvísu.

Þeir óvissuþættir sem uppi eru um gjaldtöku í fiskeldi nú í dag, eru helst að gjaldtakan byggir á hafnarlögum sem eiga við löndun á villtum fiski, sem veldur því að aðeins það sveitarfélag þar sem fiski er dælt á land fær tekjur af fiskeldinu á grundvelli þessarar löggjafar. Lögin ná ekki yfir ef fiski er slátrað á slátraprömmum eða hann fluttur annað til slátrunar sem gefur þá engar tekjur á Vestfjörðum. Tekjur af þjónustubátum eru litlar þó þeir nýti þjónustu og hafnarmannvirki allan ársins hring. Engar tekjur eru af kvíum á fjörðum og því getur sveitarfélag með stórfellt eldi setið uppi með engar tekjur af nýtingu fjarðarins. Fóðri er nær öllu landað beint í pramma og því skapa þau aðföng engar tekjur til sveitarfélaganna. Þar þarf að endurskoða reglur um vörugjöld til að gæta samræmis við hafnir. Seiðaeldisstöðvar skila eingöngu tekjum í formi fasteignagjalda stöðvarinnar.

Tekjustofnar sveitarfélaga vegna fiskeldis hafa ekki verið tryggðir í samræmi við eðli greinarinnar og því er gerð krafa um endurskoðun eftirfarandi þátta:

- a. Að ná utan um heildargjaldtöku af fiskeldi og undir hverju tekjunum er ætlað að standa sem og hvernig þær tekjur skiptast á milli ríkis og sveitarfélaga.
- b. Að tryggja sveitarfélögum, þar sem sjókvíaeldi er stundað, skýrar heimildir til töku gjalda af sjókvíaeldi.
- c. Að tryggja að tekjur af slíkri gjaldtöku standi undir nauðsynlegum verkefnum sveitarfélaga og tryggð sé sjálfbærni hafna og samfélaga þar sem sjókvíaeldi fer fram.
- d. Að vinna að endurskoðun reglugerðar fyrir Umhverfissjóð sjókvíaeldis með það að markmiði að tryggja að rannsóknir og vísindapekking byggist upp í nærumhverfi fiskeldisstarfseminnar.
- e. Að fiskeldissjóður verði lagður niður í þeirri mynd sem hann er. Í umsögn Sambands íslenskra sveitarfélaga sem unnin var í samráði við Samtök sjávarútvegssveitarfélaga dags. 8. janúar 2020 segir: “Í upphafi telur Samband

Fjórðungssamband
Vestfirðinga

Vestfjarðastofa

Íslenskra sveitarfélaga óhjákvæmilegt að halda því til haga að við setningu laga um gjalddöku af fiskeldi lagðist það ásamt Samtökum sjávarútvegssveitarfélaga eindregið gegn þeirri leið að stofna sérstakan sjóð til að ráðstafa hluta tekna ríkisins af gjalddöku á fiskeldisstarfsemi. Á allan hátt væri eðlilegra að sveitarfélögin fengju í sinn hlut beina hlutdeild í tekjum af slíkri starfsemi til að standa undir nauðsynlegri innviðaupbyggingu.”

Tryggja þarf að fiskeldisgjald sem nú rennur í sjóðinn frá fiskeldisstarfsemi verði úthlutað beint til sveitarfélaga á áhrifasvæði sjókvíaeldis.

Úthlutunarreglur miðist við eldismannvirki með rekstrarleyfi í fjörðum og nærsvæði sveitarfélaganna þannig að samhengi verði milli úthlutunar til sveitarfélags og umsvifa í nærumhverfi þeirra.